

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

дисципліни

«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

(для бакалаврів)

МАУП

Київ – 2016

Підготовлено завідувачем кафедри філософії Ю.О.Мєлковим

Затверджено на засіданні кафедри філософії
(протокол № 9 від 21 квітня 2016 р.)

Схвалено Вченою радою Українсько-Азербайджанського Інституту соціальних наук і самоврядування Г.А.Алієва (протокол № 9 від 29 квітня 2016 р.)

Мєлков Ю. О.

Навчальна програма дисципліни «Основи наукових досліджень» (для бакалаврів). – К. : МАУП, 2016. – 17 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Основи наукових досліджень», теми контрольних робіт і вказівки до їх виконання, питання для самоконтролю, а також список літератури.

Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2016

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Наука займає значне місце в житті сучасного суспільства; процес оновлення знання про світ відбувається дедалі стрімкішими темпами – водночас, інтенсифікація наукового пізнання світу та технічного розвитку, що здійснюється на фундаменті такого пізнання, призводить до виникнення нових проблем, до розчарування у перспективах розвитку науки, до критики раціоналізму як такого та протиставлення йому інших, ненаукових форм пізнання. Руйнівні наслідки використання науки в егоїстичних інтересах певних суспільних груп потребують гуманітарної експертизи наукових досліджень, аналізу мети та ідеалів пізнавального процесу. Все це висуває нагальну потребу формування у здобувачів вищої освіти розуміння засад наукового пізнання, осмислення структури та моральнісних засад наукових досліджень.

Вивчення курсу «Основи наукових досліджень» передбачає надання студентам не лише основних знань щодо філософських та методологічних проблем науки, але й формування в них умінь і навичок, які закладають підвалини для подальшої самостійної дослідницької роботи, допомагаючи студентам поєднати загальне світоглядне та філософське знання зі знанням своєї фахової дисципліни.

Мета курсу «Основи наукових досліджень» – відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» та положень «Програми забезпечення якості освіти у ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом», надати студентам базову сукупність інформації та вмінь, що формує в них необхідні знання і навички у сфері наукової діяльності.

Завданням курсу виступає:

- надати студентам знання з основних напрямів, закономірностей, змісту і форм наукової діяльності;
- забезпечити оволодіння методами планування та організації наукової творчості;
- вдосконалити практичні навички й уміння виконувати наукові дослідження;
- ознайомити з методами роботи з фаховою літературою, засобами пошуку та обробці наукової інформації;
- сформувані у студентів уявлення щодо наукового етосу, прав і обов'язків учених як суб'єктів інтелектуальної творчості.

У ході вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» значну увагу приділено *самостійній роботі студента*, від якого вимагається, в першу чергу, набуті розуміння фундаментальних проблем, окреслених у межах курсу, шляхом аналізу передусім першоджерел – основних праць відомих дослідників філософських і методологічних основ наукового знання, таких як Карл Поппер,

Бертран Рассел, Імре Лакатос, Томас Кун, Пол Фейєрабенд, Умберто Еко, В'ячеслав Стьопін та ін.

В результаті вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» студент, таким чином, набуває знання про сучасні методологічні та філософські засади, методи та організаційні форми наукового дослідження, особливо у вищій школі, основи наукового пізнання; засвоєння та закріплення даного матеріалу сприяє формуванню вмінь і навичок використання тих чи інших наукових методів як у широкому світоглядно-філософському контексті, так і в конкретній дослідницькій роботі студента.

Змістові модулі дисципліни «Основи наукових досліджень»:

Модуль 1. *Наука та її методологія.*

Модуль 2. *Проведення наукових досліджень у вищій школі.*

Модуль 3. *Методика дослідницької роботи студента*

Міжпредметні зв'язки: курс «Основи наукових досліджень» для бакалаврів ґрунтується на вже засвоєних філософських дисциплінах та знаннях, навичках та вміннях, отриманих під час вивчення фахових дисциплін. Дисципліна «Основи наукових досліджень» має тісний зв'язок із дисциплінами: «Філософія», «Логіка», «Теорія пізнання», а також і з більш ґрунтовними магістерськими курсами «Методологія наукових досліджень», «Методологія і організація наукових досліджень», «Методика та організація наукових досліджень».

МАУП

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

№ з/п	НАЗВА ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ І ТЕМИ
	Змістовий модуль 1. Наука та її методологія
1.	Наука як форма осягнення світу людиною
2.	Класифікація наук та динаміка розвитку науки
3.	Методологія та методи наукового дослідження
4.	Структура наукового дослідження
	Змістовий модуль 2. Проведення наукових досліджень у вищій школі
5.	Наукова комунікація та види наукових публікацій
6.	Курсові роботи, дипломні проекти, магістерські та докторські дисертації
7.	Етика науковця
	Змістовий модуль 3. Методика дослідницької роботи студента
8.	Підготовка наукового дослідження
9.	Пошук наукової інформації та робота з джерелами
10.	Написання наукової роботи та порядок її захисту
11.	Організація наукових досліджень
	Разом годин: 54

ЗМІСТ
дисципліни
«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Змістовий модуль 1. Наука та її методологія

Тема 1. Наука як форма осягнення світу людиною

Знання, пізнання, інформація. Наука та інші форми знання. Знання наукове та знання буденне. Різновиди позанаукового знання (паранаукове, псевдонаукове, квазінаукове, антинаукове). Системність наукового знання. Функції науки у житті суспільства. Основні принципи наукового пізнання. Наукова спільнота як суб'єкт наукового дослідження.

Література [1, 2, 5, 7, 11, 29, 52, 67, 96, 98]

Тема 2. Класифікація наук та динаміка розвитку науки

Типологія наук та класифікація наукових дисциплін. Етапи становлення та розвитку науки. Проблема критерію науковості у філософії позитивізму та постпозитивізму. Концепція парадигм та наукових революцій Т. Куна. Класична, неklasична, постнеklasична наука. Знання у сучасній інформаційній цивілізації. Значення гуманітарної експертизи знання за сучасної доби розвитку науки. Сцієнтизм і антисцієнтизм у сучасній культурі.

Література [14, 26, 27, 41, 46, 52, 54, 55, 87, 95, 96]

Тема 3. Методологія та методи наукового дослідження

Метод, методика, методологія: співвіднесення понять. Класифікація методів наукового дослідження: спеціально-наукові, загальнонаукові, філософські. Емпіричні методи наукового дослідження: спостереження, опис, порівняння, вимірювання, експеримент. Теоретичні методи наукового дослідження: аналіз і синтез, індукція та дедукція та ін. Філософські та загальнологічні методи наукового дослідження. Діалектика як вчення про розвиток та метод дослідження. Методологічні особливості гуманітарних наук. Герменевтика та синергетика як методи наукових досліджень.

Література [1, 2, 10, 12, 18, 47, 76, 98]

Тема 4. Структура наукового дослідження

Наукове дослідження: пізнання як процес. Рух від незнання до знання. Наукова проблема, її постановка та формулювання. Гіпотеза як наукове знання у формі припущення. Наукова ідея. Експеримент у науковому дослідженні. Поняття наукової теорії, вимоги до наукових теорій. Наукові факти та їх роль у науковому дослідженні.

Література [1, 2, 18, 22, 23, 24, 34, 35, 68, 74, 87]

Змістовий модуль 2. Проведення наукових досліджень у вищій школі

Тема 5. Наукова комунікація та види наукових публікацій

Наукова комунікація та її різновиди. Види наукових публікацій (монографія, стаття, автореферат). Монографія, підручник, навчальний посібник, наукова стаття. Доповідь, тези доповіді, науковий звіт. Рецензія та анотація. Конспект та реферативний виклад матеріалу. Поняття дисертації та автореферату.

Література [1, 2, 18, 34, 35, 37, 56, 69, 86]

Тема 6. Курсові роботи, дипломні проекти, магістерські та докторські дисертації

Курсова робота, її мета, завдання та обсяг. Етапи проведення курсової роботи. Співвідношення курсової та дипломної роботи. Різновиди дипломних робіт та специфіка їх підготування та захисту. Теоретико-методологічна специфіка підготування та захисту магістерської дисертації. Наукові ступені та вчені звання в організації наукових кадрів.

Література [1, 2, 18, 29, 34, 35, 38, 56, 61, 94]

Тема 7. Етика науковця

Роль цінностей у науковій діяльності. Наукові та позанаукові цінності. Наукова школа та феномен наукового етосу. Наука та влада. Проблема державного регулювання науки. Плагіат, його негативні наслідки. Посилання на певний науковий текст. Цитування авторської думки. Складові якісного наукового аналізу, аргументованість оцінок та висновків. Етичні виміри дискусій як фахового обговорення проблеми.

Література [17, 43, 47, 53, 57, 58, 91, 94]

Змістовний модуль 3. Методика дослідницької роботи студента

Тема 8. Підготовка наукового дослідження

Вибір теми та окреслення проблематики дослідження. Поняття плану-проспекту наукового дослідження. Складові частини плану-проспекту. Необхідність усвідомлення загальної логіки дослідження та його основних етапів. Об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження. Формування методологічної та джерельної бази дослідження.

Література [1, 2, 12, 18, 29, 34, 35, 38, 56, 85]

Тема 9. Пошук наукової інформації та робота з джерелами

Джерела інформації. Класифікація наукових видань. Праця дослідника в бібліотеці. Складання та оформлення бібліографії. Використання Інтернету для пошуку наукової інформації. Цитування та посилання. Список літератури та його оформлення.

Література [1, 2, 18, 29, 34, 35, 38, 56, 85, 86, 94, 99]

Тема 10. Написання наукової роботи та порядок її захисту

Структура наукової роботи. Дотримання формальних моментів розташування тексту та відсутності випадкових помилок. Відповідність мети і поставлених завдань логіці дослідження. Особливості автореферату як необхідної частини обговорення та захисту роботи. Процедура та порядок захисту дисертаційної роботи.

Література [1, 2, 18, 22, 34, 35, 38, 56, 61, 94]

Тема 11. Організація наукових досліджень

Науково-дослідний процес, принципи його організації. Спеціалізація та кооперування у науковій діяльності. Основні вимоги до оформлення результатів наукових досліджень. Наукова організація праці. Нормування праці науковців. Особливості творчої праці у дослідницької діяльності. Традиції, правила, вимоги щодо наукового тексту. Мова та стиль наукової роботи.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Виконання контрольної роботи студентами є складовою навчального процесу й активною формою самостійної роботи студентів.

Мета контрольної роботи – поглибити та систематизувати здобуті в процесі вивчення курсу теоретичні знання, сформувані вміння самостійно працювати з навчальною, спеціалізованою літературою, застосовувати теоретичні знання і набуті навички на практиці.

Контрольна робота повинна мати обсяг не менше 15-ти сторінок тексту (комп'ютерний набір – 14-кегель, 1,5 інтервал, шрифт Times New Roman). Всі сторінки, окрім титульної, мають бути пронумеровані. Контрольна робота має містити в собі за структурою: а) зміст із зазначенням питань теми та сторінок; б) вступ, де мають бути викладені актуальність теми дослідження, предмет і методи дослідження, окреслене проблемне поле, поставлені мета та завдання дослідження; в) основні розділи, побудовані за логікою викладення матеріалу, з посиланнями на джерела; г) висновок із викладом власної точки зору щодо вирішення зазначеної в роботі проблеми; д) список літератури, який має містити не менше 10 джерел.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Функції науки у житті суспільства.
2. Міф як донаукова форма пізнання та його функціонування у сучасну епоху.
3. Дисциплінарна структура науки.
4. Наукові дослідження: поняття, види та форми організації.
5. Експертний метод дослідження.
6. Джерела інформації, їх класифікація.
7. Поняття авторського права та наукове дослідження.
8. Підготовка наукових кадрів у сучасній Україні.
9. Бібліотека, її основні відділи.
10. Перспективний план наукового дослідження.
11. Форми та методи роботи з книгою у процесі наукового дослідження.
12. Форми та прийоми конспектування лекції.
13. Проблеми науки у творчості В. І. Вернадського.
14. Праця Умберто Еко «Як написати дипломну роботу».
15. М. Вебер про завдання науки та місію науковця у ХХ ст.
16. Структура наукової роботи.
17. Співвідношення пояснення та розуміння у науці.
18. Роль гіпотези у науковому дослідженні.
19. Докази у науковому дослідженні.

20. Різновиди наукового пояснення.
21. Обробка наукової інформації у процесі дослідження.
22. Організація науки та підготовка наукових кадрів: міжнародний досвід та проблеми.
23. Зв'язок розвитку науки та економічних умов.
24. Розвитку науки у соціокультурному середовищі.
25. Значення вибору методів у процесі наукового дослідження.
26. В. Дільтей про проблеми герменевтики як метода гуманітарних наук.
27. Принципи демаркації та фальсифікації у К. Поппера.
28. Поняття дослідницької програми у І. Лакатоса.
29. Використання синергетики у соціально-гуманітарних науках.
30. Епоха постмодерну та її вплив на методологію наукового дослідження.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Наука як форма пізнання світу людиною. Співвідношення наукового та буденного пізнання
2. Основні принципи наукового пізнання.
3. Співвідношення науки з ненауковими (паранаука, псевдонаука) формами пізнання світу.
4. Міф, релігія, мистецтво як форми пізнання світу.
5. Функції науки в суспільстві інформаційної цивілізації.
6. Поняття методу, специфіка наукових методів дослідження.
7. Методологія наукового дослідження, її рівні.
8. Філософія як теоретична та методологічна база наукового дослідження
9. Класифікація наук: історія та сучасність.
10. Співвідношення науки та філософії у позитивізмі та неопозитивізмі.
11. Особливості класичної науки. Експериментальне природознавство.
12. Некласична наука і проблеми наукового пізнання. Релятивізм.
13. Постнекласична наука та інформаційна революція.
14. Своєрідність гуманітарних наук. Метод герменевтики.
15. Проблема критерію науковості у філософії позитивізму та постпозитивізму.
16. Поняття наукової революції у Т. Куна. Наукова парадигма.
17. Постнекласична наука у сучасну епоху.
18. Сцієнтизм та антисцієнтизм у сучасному соціокультурному середовищі.
19. Діалектика як вчення про розвиток та метод дослідження. Гегель та Маркс.
20. Роль закону єдності та боротьби протилежностей у структурі діалектики.
21. Роль фактів у науковому дослідженні.
22. Наукова ідея як спосіб нетрадиційного пояснення явищ.
23. Наукова гіпотеза та її роль у пізнанні

24. Поняття наукової теорії, її сутність та структура.
25. Наукова теорія як найвищий рівень синтезу знання.
26. Типологія методів наукового дослідження: спеціальні та загальнонаукові методи.
27. Системний аналіз як загальнонауковий метод дослідження.
28. Синергетика як теорія самоорганізації і розвитку окремих цілісних систем.
29. Спостереження у науковому дослідженні.
30. Роль експерименту у науковому дослідженні.
31. Теоретичні методи у науковому дослідженні. (гіпотетико-дедуктивний, аксіоматичний).
32. Загальнологічні методи у науковому дослідженні. Аналіз і синтез. Дедукція та індукція.
33. Співвідношення історичного та логічного у науковому дослідженні.
34. Роль формалізації у науковому дослідженні.
35. Роль ідеалізації у науковому дослідженні.
36. Монографія як форма наукової роботи.
37. Наукова стаття та рецензія як форми наукової роботи.
38. Конспект та тези як форми навчальної та наукової роботи.
39. Загальна характеристика курсової та дипломної роботи.
40. Специфіка підготування та захисту магістерської дисертації.
41. Основні етапи організації наукового дослідження, їх взаємозв'язок.
42. Перший етап наукового дослідження, пов'язаний з вибором теми.
43. Формулювання актуальності та новизни роботи.
44. Формулювання мети та завдань дослідження.
45. Накопичення наукової інформації у процесі дослідження: основні проблеми.
46. Джерела інформації для наукових досліджень
47. Використання Інтернету для пошуку наукової інформації.
48. Основні вимоги щодо наукового тексту.
49. Роль гіпотези у процесі наукового дослідження.
50. Підготування автореферату як етап наукового дослідження.
51. Етап наукового дослідження, пов'язаний із підготовкою до захисту та захистом дисертації на спеціалізованій вченій раді.
52. Використання наукової термінології у тексті.
53. Проблема захисту авторських прав у сучасну епоху.
54. Спеціалізація та кооперування у науковій діяльності.
55. Наукові ступені та вчені звання в організації наукових кадрів.
56. Наука та влада. Проблема державного регулювання науки.
57. Раціональна організація праці дослідника.
58. Математизація та комп'ютеризація як провідні тенденції розвитку сучасної науки.
59. Етичні виміри наукової діяльності.
60. Основні проблеми розвитку сучасної науки в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования: Учебное пособие. – К.: МАУП, 2004. – 216 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
3. Білокобильський О. Раціональність як межа метафізичного дискурсу // Філософська думка. – 2006. – №5. – С. 143–157.
4. Бойченко М. І. Системний підхід у соціальному пізнанні: ціннісні та функціональні аспекти / М. І. Бойченко. – К. : Видавництво «Промінь», 2011. – 320 с.
5. Возняк В. Розсудок, розум, повсякденність // Філософська думка. – 2006. – № 5. – С. 3–22.
6. Воронкова В. Г. Філософія. Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 464 с.
7. Головатий М. Ф. Навчи себе сам. – К.: МАУП, 2002. – 120 с.
8. Гайденко П. П. История новейшей европейской философии в её связи с наукой. – М.: ПЕР СЭ; СПб.: Университетская книга, 2000. – 456 с.
9. Гайденко П. П. Герменевтика // Философский энциклопедический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1983.
10. Гегель Г. В. Ф. Кто мыслит абстрактно? // Гегель Г. В. Ф. Работы разных лет. – Т. 1. – М. : Мысль, 1972. – С. 387–394.
11. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 224 с.
12. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
13. Злотина М. Л. Диалектика. – К. : Изд. ПАРАПАН, 2008. – 264 с.
14. Кун Т. Структура научных революций : Пер. с англ. – М. : АСТ, 2009. — 310 с.
15. Крымский С. Б., Кузнецов В. И. Мировоззренческие категории в современном естествознании. – К.: Наукова думка, 1983. – 224 с.
16. Кузнецов Б. Г. Разум и бытие. Этюды о классическом рационализме и неклассической науке. – М.: Наука, 1972. – 288 с.
17. Мелков Ю. А. Человекомерность постнеклассической науки. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2014. – 254 с.
18. Основи методології та організації наукових досліджень / А. Є. Конверський (ред.). – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
19. Поппер К. Объективное знание. Эволюционный подход. – М. : Эдиториал УРСС, 2002. – 384 с.
20. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. – К.: Академвидав, 2007. – 592 с.

21. Проблема знания в истории науки и культуры / Под ред. Е. Н. Молодцова. – СПб. : Алетейя, 2001. – 256 с.
22. Проблемы методологии системного исследования / Ред. И. В. Блауберг и др. – М.: «Мысль», 1970. – 455 с.
23. Розов М. А. Научная абстракция и её виды. – Новосибирск: «Наука», 1965. – 138 с.
24. Рузавин Г. И. Методология научного познания. – М.: Юнити, 2005. – 286 с.
25. Свердан М. Н., Свердан М. М. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2006. – 352 с.
26. Современная философия науки: Знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада: Учеб. хрестоматия / А. А. Печёнкин (сост.). – М.: Логос, 1996. – 400 с.
27. Стёпин В. С. Научное познание и ценности техногенной цивилизации // Вопросы философии. – 1989. – № 10. – С. 3–18.
28. Стёпин В. С. О методологических подходах к анализу социального познания // Вестник Московского университета. Серия 7. Философия. – 2014. – № 3. – С. 3–10.
29. Сурмин Ю. П., Бидзюра И. П. Учебник для ученого. Методология и логика научного исследования. – К. : Принт Сервіс, 2014. – 848 с.
30. Тощенко Ж. Т. О понятийном аппарате социологии // СОЦИС. – 2002. – № 9. – С. 3–16.
31. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки : Пер. с англ. / Пол Фейерабенд. – М. : Мысль, 1986. – 544 с.
32. Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В. І. Шинкарук. – К.: «Абрис», 2002. – 742 с.
33. Философский словарь / Под ред. И. Т. Фролова. – М.: Республика, 2001. – 720 с.
34. Філіппенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспекти лекцій: Посібник. – К. : Академвидав, 2005. – 208 с.
35. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. – К.: Вид. дім «Слово», 2003. – 240 с.
36. Цофнас А. Ю. Гносеологія. – К.: Алерта, 2005. – 232 с.
37. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – 178 с.
38. Шейко В. М., Кушнарченко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. Курс лекцій. – К.: Генеза, 2005. – 359 с.

Джерела з мережі Інтернет

39. Вебер М. Наука как призвание и профессия // Макс Вебер. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – С. 707–735. – <http://lib.ru/POLITOLOG/weber.txt>.
40. Гадамер Г.–Г. Истина и метод. – М. : Прогресс, 1988. – 704 с. – http://yanko.lib.ru/books/philosoph/gadamer-istina_i_metod.pdf.

- 41.Добронравова І. С. Ідеали і типи наукової раціональності // Київський університет як осередок національної духовності, науки, культури : Матеріали науково-теоретичної конференції, присвяченої 165-річчю університету : Гуманітарні науки. Частина І. – К. : ВЦ «Київський університет», 1999. – С. 24–28. – <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dobr-ideal.html>.
- 42.Кант І. Об одном открытии, после которого всякая новая критика чистого разума становится излишней ввиду наличия прежней (Против Эберхарда) : Пер. с нем. // Кантовский сборник. – Калининград, 1993. – Вып. 17. – С. 129—145. – http://kant-online.ru/wp-content/uploads/2014/03/13_И.-Кант.-Об-одном-открытии-после-которого-всякая-новая-критика-чистого-разума-становится-излишней-ввиду-наличия-прежней.pdf.
- 43.Лоренц К. Восемь смертных грехов цивилизованного человечества. – М.: Республика, 1998. – <http://npvr.chat.ru/lorenz/8grehov/8grehov.htm>.
- 44.Мелков Ю. А. Объективность и объектность в научном познании // Евразийский Союз Ученых : Ежемесячный научный журнал. – 2014. – № 4(12). – С. 40–44. – https://issuu.com/euroasiascience/docs/p12_____/40.
- 45.Никифоров А. Л. Философия науки: история и методология. – М., 1998. – http://www.phantastike.com/link/philosophy/filosofia_nauki.zip.
- 46.Поппер К. Логика научного исследования // Поппер К. Логика и рост научного знания. – М., Прогресс, 1983. – С. 61–72. – http://lib100.com/book/philosophy/logic_of_scientific_discovery/_Карл%20Поппер,%20Логика%20научного%20исследования.pdf.
- 47.Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: новый диалог человека с природой. – М. : Прогресс, 1986. – 432 с. – http://yanko.lib.ru/books/betweenall/prigogine-stengers_ru.htm.
- 48.Рассел Б. История западной философии. – К. : Основы, 1995. – 760 с. – <http://litopys.org.ua/russel/rus.htm>.
- 49.Раціональність як предмет філософського дослідження / ИФРАН. – М., 1995. – 225 с. – <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000980/st000.shtml>.
- 50.Реале Дж, Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Санкт-Петербург, 1997. – http://yanko.lib.ru/books/philosoph/reale_antiseri-4_tom-roman_now-2003-a.htm.
- 51.Риккерт Г. Философия жизни. – К., 1998. – <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Rikkert/Rikkert.html>.
- 52.Стёпин В. С. Теоретическое знание. – М.: Прогресс, 2000. – 744 с. – <https://allendy.ru/Книги/Степин%20В.С.%20Теоретическое%20знание..pdf>.
- 53.Тоффлер Э. Метаморфозы власти: Знание, богатство и сила на пороге XXI века. – М., 2003. – http://www.umk.virmk.ru/study/VMK/LITERA/Toffler_Metamorfozu_vlasti.pdf.
- 54.Фок В. А. Квантовая физика и философские проблемы / В. А. Фок // Физическая наука и философия : Под ред. М. Э. Омеляновского. – М. : Наука, 1973. – С. 55–77. – <http://old.nsu.ru/kf/sls/2013/2.3-fok.doc>.

55. Хайдеггер М. Время картины мира // Новая технократическая волна на Западе / П. С. Гуревич (ред.). – М. : Прогресс, 1986. – С. 93–119. – <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Hajdeger.html>.
56. Эко У. Как написать дипломную работу: Пер. с ит. – М.: Кн. дом «Университет», 2003. – 240 с. – <http://yanko.lib.ru/books/cultur/eco-diplom.pdf>.
57. Merton R. The Normative Structure of Science / Robert K. Merton // Merton R. The Sociology of Science. Theoretical and Empirical Investigations. – Chicago; L. : The University of Chicago Press, 1973. – P. 267–278. – http://www.collier.sts.vt.edu/5424/pdfs/merton_1973.pdf.
58. Mielkov Iu. The Hierarchy of Values in the Contemporary Science // Review of European Studies. – 2016. – Vol. 8, No. 2. – P. 149–158 (doi:10.5539/res.v8n2p149).
59. Weber M. “Objectivity” in Social Science and Social Policy / Max Weber // Riley G. (Ed.) Values, Objectivity, and the Social Sciences / Gresham Riley (ed.). – Reading, Mass., etc. : Addison-Wesley Publishing Company, 1974. – P. 69–83. – <http://anthropos-lab.net/wp/wp-content/uploads/2011/12/Weber-objectivity-in-the-social-sciences.pdf>.

Додаткова

60. Автономова Н. С. Философские проблемы структурного анализа в гуманитарных науках. – М. : Наука, 1977. – 272 с.
61. Блауберг В. Г., Юдин Э. Г. Становление и сущность системного подхода. – М.: Наука, 1973. – 270 с.
62. Бевзенко Л. Д. Социальная самоорганизация. Синергетическая парадигма: возможности социальных интерпретаций. – К.: Институт социологии НАН Украины, 2002. – 437 с.
63. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. – М., 1995.
64. Блок М. Апология истории или ремесло историка. – М.: Наука, 1986. – 256 с.
65. Богатая Л. Н. На пути к многомерному мышлению / Л. Н. Богатая. – Одесса : Печатный дом, 2010. – 384 с.
66. Бусова Н. А. Модернизация, рациональность и право. – Х.: Прометей-Пресс, 2004. – 351 с.
67. Вернадский В. И. О науке. Том 1. Научное знание. Научное творчество. Научная мысль. – Дубна : Изд. центр «Феникс», 1997 – 576 с.
68. Витгенштейн Л. О достоверности // Вопросы философии. – 1991. – №2. – С. 67–121.
69. Гомілко О. Суспільство знань як виклик раціональності // Філософія освіти. – 2015. – № 1. – С. 26–38.
70. Горбунова Л. С. Можлива відповідь на виклик after-постмодерну // Вища освіта України. – № 2. – 2003. – С. 46–51.
71. Грюнбаум А. Теория Фрейда и философия науки // Вопросы философии. – 1991. – № 4. – С. 90–107.
72. Гумбольдт В. Язык и философия культуры. – М.: Прогресс, 1985. – 448 с.

73. Декомб В. Современная французская философия. – М.: Весь мир, 2000. – 344 с.
74. Делёз Ж. Эмпиризм и субъективность: Опыт о человеческой природе по Юму. Критическая философия Канта. – М.: ПЕР СЭ, 2001. – 476 с.
75. Дилигенский Г. Г., Лекторский В. А. Проблемы целостного мира // Вопросы философии. – 1990. – №12. – С. 32–44.
76. Добронравова И. С. Синергетика: становление нелинейного мышления. – К.: Либідь, 1990. – 152 с.
77. Дубас О. П. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті. – К.: Генеза, 2004. – 208 с.
78. Койре А. Очерки истории философской мысли. О влиянии философских концепций на развитие научных теорий : Пер. с фр. / Александр Койре. – М.: Прогресс, 1985. – 286 с.
79. Кошарний С. О. Біля джерел філософської герменевтики (В. Дільтей і Е. Гуссерль). – К.: Наукова думка, 1992. – 124 с.
80. Крымский С. Б. Научное знание и принципы его трансформации. – К.: Наукова думка, 1974. – 208 с.
81. Крымский С. Б., Парахонский Б. А., Мейзерский В. М. Эпистемология культуры. – К.: Наукова думка, 1993. – 216 с.
82. Кузанский Н. О мире веры // Вопросы философии. – 1992. – №5. – С. 29–54.
83. Кузнецов В. Г. Герменевтика и гуманитарное познание. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 124 с.
84. Лакатос И. Фальсификация и методология научно-исследовательских программ. – М.: Медиум, 1995. – 340 с.
85. Меерович М. И., Шрагина Л. И., Технология творческого мышления: Практическое пособие. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000. – 432 с.
86. Мей К. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд : Пер. з англ. – К.: «К.І.С.», 2004. – 220 с.
87. Мелков Ю. А. Факт в постнеклассической науке. – К.: ПАРАПАН, 2004. – 224 с.
88. Мелков Ю. О. Становлення людини як суб'єкта пізнання за доби класичної науки // Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2014. – № 24. – С. 38–43.
89. Поппер К. Злиденність історизму : Пер. з англ. – К.: «Абрис», 1994. – 192 с.
90. Поппер К. Логика социальных наук // Вопросы философии. – 1992. – № 10. – С. 65–76.
91. Пружинин Б. И. Два этоса современной науки: проблемы взаимодействия / Б. И. Пружинин // Этос науки / Отв. ред. Л. П. Киященко и Е. З. Мирская. – М.: Academia, 2008. – С. 108–121.
92. Ратников В. С. О рациональности нарративного объяснения / В. С. Ратников // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2014. – Вип. 706: Філософія. – С. 13–19.
93. Рациональность на перепутье: В 2 кн. / П. П. Гайденко (ред.). – М.: РОССПЭН, 1999. – Кн. 1. – 366 с.

- 94.Фейерабенд П. Как защитить общество от науки : Пер. с англ. // Эпистемология и философия науки. – 2005. – № 1. – С. 217–228.
- 95.Флоренский П. А., свящ. У водоразделов мысли / о. П. А. Флоренский // Сочинения : В 4 тт. – М. : Мысль, 2000. – Т. 3, Ч. 1. – 624 с.
- 96.Хайдеггер М. Наука и осмысление // Хайдеггер М. Время и бытие : Статьи и выступления. – М. : Республика, 1993. – С. 238–251.
- 97.Шинкарук В. И. Теория познания, логика и диалектика И. Канта (И. Кант как родоначальник немецкой классической философии) / В. И. Шинкарук. – К. : Наукова думка, 1974. – 336 с.
- 98.Daston L. Objectivity / Lorraine Daston, Peter Galison. – New York : Zone Books, 2010. – 504 p.
- 99.Grier D. A. When Computers Were Human / David Alan Grier. – Princeton : Princeton University Press, 2005. – VIII, 411 p.

МАУП